Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J. Телефон: BErgen 4-0807, 4-0237. Телеф. УНС: BErgen 4-1016

РІК LX. Ч. 108. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 29-го КВІТНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 108. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, APRIL 29, 1952. VOL. LX.

ЗАТОНУВ НИЩІВНИК ГОБСОН З 176 ВОЯКАМИ

Вашингтон. — Команда воєнної фльоти звідомляє, що нищівник Гобсон, зударившись в суботу вночі з літаконосцем Васп на Атлантійському океані, потонув з 174 вояками. Команда Атлантійської фльоти, якої база находиться в Норфолк, у стейті Вірджінія, виявляє, що літаконосець і нищівник Родман, вирятували 61 осіб. З пристані Чарлстон, С. К., де Гобсон звичайно мав своє пристановище, звідомляють, що на цьому кораблі було під час нещастя 14 офіцерів і 221 моряків. Після 24 годин від випадку, департамент фльоти оголосив, що крім 61 вирятуваних осіб нема жадної вістки про інших вояків. Між пропавшими находиться теж командувач корабля В. Дж. Тірні. Літаконосець Васп ушкоджений у висоті 75 стіп від дна, одначе доволі високо над водою й тому йому не грозить небезпека затонення. Він повертається власною силою до Ню Йорку для направки. Морські офіцери звідомляють, що зудар трапився в год. 8:38 вночі, за східнім часом, в суботу у віддалі 1,775 миль на північний схід від Норфолк, а коло 725 миль на північний захід від островів Азорів. Адмірал Лінде Д. Мк Кормік, командувач Атлантійської фльоти, вияснює, що обидва кораблі находилися в дорозі на Середземне море, щоб приєднатися до Шостої Фльоти. Васп був зайнятий вправами в нічнім літанні проти винищувача мін Гобсона й Родмана. У списку затоплених, оприлюдненім Атлантійською фльотою, находяться такі слов'янські прізвища: Едвин Лянковський, Джеймс Стефанко, Р. Н. Васильковський.

Президент признає обмеження своєд влади конституцією

Вашингтон. — Серед загостреного спору над питанням, чи президент Злучених Держав має право захоплювати приватні мастки під керівництво уряду, Голмс Балдрідж, асистент генерального прокуратора заявив, що хоч Конституція обмежує Конгрес і судівництво, то не обмежує виконну ділянку уряду в уживанні засо[illegible] необхідности. Так[illegible] склав він в федеральнім дистриктовім суді, де підприємці сталевої промисловости внесли скаргу, щоб спинити зарядження президента для захоплення підприємств. Суддя Дейвид Пайн, який має вирішити цю справу, заявив, що досі ніколи не чув про таке розуміння влади.

У листі до Чарлса С. Джовнса, предсідника Академії Аеронавтики на майдані Ля Гвардія в Ню Йорку, президент Труман написав, що „влада президента спирається на Конституції й вона обмежена постановами Конституції, головно в ділянці охороня особистих прав людини. [illegible] Джовнса про [illegible] підприємств, президент згадує, що „законні проблеми, які виникають з тих фактів, розглядає тепер суд і це зовсім правильне, одначе я думаю, що Конституція не вимагає, щоб я виставляв країну на небезпеку, тим, що я маю дозволити замкнути сталеві підприємства у критичному часі".

Помер б. керівник „Ассосієйтед Пресс"

Бронксвіл, Н. Й. — У віці 80 років в одній з місцевих лічниць, помер Фредрик Мартін, бувший керівник знаного пресового аґентства „Ассосієйтед Пресс". Заслужений діяч американської преси, Ф. Мартін, у 1833 році закінчив Гарвардський університет й тоді розпочав співпрацю в „Бостонському Журналі". Виявивши небуденні журналістичні здібності, він швидко просувається вище й в 1906 році стає редактором „Журналу й Вечірнього Бюлетеня". У 1912 р. покійний вступає, як помічник до „Ассосієйтед Пресс". Під час I світової війни, він перебуває, як представник „Асс. Пресс" в Европі, а 1921 р. стає на чолі цілого аґентства. Одночасно, покійний займав високі становища у кількох громадських й фахових організаціях, а також був членом різних місцевих і закордонних комбатантських груп.

Бібліотека ню-йоркського Університету отримала дар від поляків

Ню Йорк. — Керівник інституту публічних справ і реґіональних дослідів при ню-йорському Університеті спровістив, що цей університет отримав цінний дар від осіб з б. польського підпільного руху. Дар складається з понад 2,000 цінних книжок з царини питань Східньої Европи та міжнародніх відносин. Ця збірка має назву „Пропамятної Бібліотеки ім. Казимира Пузака" в честь б. предсідника польського підпільного парламенту, який помер у 1950 р. в совєтській в'язниці.

НОВИЙ ІМІГРАЦІЙНИЙ ЗАКОН ЗА ДОПУЩЕННЯ АЗІЯТІВ

Вашингтон. — Палата Репрезентантів, 206 голосами проти 68, прийняла законопроєкт про переміну й кодифікацію законів іміграційних і депортаційних в одну цілість, при чому цілковито змінила відношення Злучених Держав до азійських народів. Досі, за деякими вийнятками, — азійські народи були виключені від американського громадянства, а в тому законі передбачене допущення іміґрантів з Азії нарівні з іміґрантами з інших країн, хоч в більш обмеженій кількості. Законопроєкт охоплює 165 сторінок друку і тепер іде до Сенату під дискусію. Міжтим у Сенаті підготовано інший подібний законопроєкт, який треба узгіднити з палатним проєктом, заки прийде під дискусію для устійнення спільної редакції. За палатним законопроєктом, до Злучених Держав можна буде допускати 154,657 іміґрантів кожного року на постійний прожиток, тобто на 380 осіб більше ніж на підставі теперішніх законів. Це число розділене на 85 країн на засаді квот, як це існувало досі. Квоти оперті на кількості осіб з різних національностей, що найшлися в Америці в 1920 році. Найбільша квота припадає на британців з Великої Британії й Північної Ірляндії, бо аж 65,361 осіб. Найменша квота припадає на 57 різнородних країн, включаючи й острови на Пацифіку. Звідти мають допустити по 100 осіб річно. Новий законопроєкт передбачує різні відклики від рішення консулатів, кого допустити до Америки.

УКРАЇНЦІ ПРИТЯГАЮТЬ УВАГУ НА ПАРАДІ ЛЬОЯЛЬНОСТИ

Ню Йорк, — Українська група на Параді Льояльности минулої суботи, 26-го квітня, притягала загальну увагу глядачів, що в кількости коло 30,000 приглядалися параді, не зважаючи на безперервний дощ. Погана погода була причиною, що парада своєю чисельністю не була така, як це можна було сподіватись і як вона цілком певно була б в погідному дні. Парада починалася від 95-тої вулиці та йшла по п'ятій евеню. В цьому році її вперше очолював відділ коло 1,000 вояків, за якими з прапорами, оркестрами та численними транспарентами і возамифловтами йшли громадські організації, демонструючи свою вірність принципам демократії та ідеалам американської Конституції й Декларації Незалежности. Велику групу в Параді становили національностеві групи, загальну увагу між якими, як згадано, притягали українці. Не зважаючи на дощ, першими з'явились на параду головно пластуни, ДОБРУС, а дальше й інші організації, разом понад дві тисячі осіб, в цьому теж жіноцтво. Українці, що йшли в супроводі оркестр та американських і українських прапорів, мали низку влучних транспарентів та два образи: уніформовані „енкаведисти" під загрозою пістолів гнали перед собою винужденілу українську родину (образ влаштувала Жіноча Організація при Об'єднаному Комітеті) а на відповідно удекорованому автомобілі був символ розп'ятої комуністами України (приготований ДОБРУСом). Параду відбирали високі державні, стейтові і міські достойники. Місцева американська преса звернула увагу головно на один з транспарентів української групи, на якому було вписано англійською мовою: „Хай живе Америка — єдина надія нашого поневоленого народу". Це гасло взято за символ цілої паради. Під час походу члени ДОБРУСу поширювали ілюстровані фраґменти совєтського народовбивства в Україні летючки з вияснинням загрози з боку комуно-російського імперіялізму для вільного світу, включно з Америкою. „Воля Америки становить неподільну цілість з волею інших націй" — сказано в летючці. В цій Параді Льояльности були справді прапори чи не всіх націй, які могли вільно повівати разом і під охороною зоряного американського прапору, льояльність для якого та для символізованих ним ідеалів була ціллю демонстрації.

Плачі з совєтських невільничих таборів передавані „Голосом Америки"

Вашингтон. — Департамент стейту повідомляє, що 1 травня будуть передані з різних радієвих станцій „Голосу Америки" пісні російських „робітничих невільників". Ці пісні складені серед 15,000,000 в'язнів в 200 совєтських таборах. Слова й музику перепачкували до Америки втікачі з таких таборів. З них деякі перебули по сім років на невільничій праці. Одна з пісень має наголовок „На самоті". Її переклад зладжений англійською мовою і вона віддзеркалює жахливі думки й плачі в'язня, який не бачить рятунку з свого положення і передбачує смерть у молодому віці й в околиці, невідомій нікому. Інші заголовки пісень такі: „Прощайте!", „Буревій", „Лист з робочого табору", „Ніч западає", „Пісня втікачів з Соловецьких таборів". Ці пісні будуть передані в 39 мовах до вільних країн і до країн поза Залізною Заслоною. Одна зі станцій „Голосу Америки" приміщена на кораблі „Курієр", — що находиться тепер на Карібському морю. Для передачі пісень складений хор з підсовєтських втікачів під керівництвом Бориса Ледковського. Хор має назву „Чорноморські козаки". Сольові партії відспіває Леонід Луговський, кол. барітон одеської опери.

ЗДА відновляють військову допомогу для Ірану

Вашингтон. — Злучені Держави згодилися відновити пересилання військової допомоги до Ірану після майже чотирьохмісячної перерви. Департамент стейту виявляє, що іранський уряд дав запевнення, що буде вживати американської військової допомоги згідно з Актом Взаємної Безпеки. Перевіз матеріялів почнеться так скоро, як це тільки можна. Постачання було застановлене від 3 січня тому, що прем'єр Ірану Масадек, відмовився дати запевнення. Тепер він вислав відповідний лист до департаменту стейту, даючи обіцянку вимагану Пактом Взаємної Безпеки, одначе деякі критики добачують в ньому дуже лагідне зобов'язання прем'єра. Там сказано між іншим, що „Іран боронитиме свої незалежности й волі всією своєю силою".

Мехіко забороняє вивіз дерева за кордон

Місто Мехіко. — Вивіз дерева з провінції Чівана й інших північно-західних околиць заборонений на два роки, бо в тому часі мають бути пороблені приготування до побудови фабрики паперу в цих областях. Фабрика має бути побудована в стейті Чівава, в місцевості Темосіч. Вона повстане старанням групи мехіканських фінансістів під проводом Карлоса Тройета на що зібрано на початок капітал в $3,500,000. Коли фабрика буде викінчена, вона дасть Мехікові новий рід промислу і причиниться до заощадження гроша й до забезпечення природних ресурсів для потреб краєвого населення. Від 1939 р. слідний зріст вартости промислової продукції з 2,113,000,000 пезів до 9,500,000,000 пезів у 1946 р., а до 17,000,000,000 в 1950 р. Відповідно до того зріс теж і прибуток країни.

Дебют української театральної групи в Ню Йорку

Ню Йорк. — Новооформлена тут Українська Театральна Група задебютувала минулої п'ятниці, суботи і неділі, 25, 26 і 27 квітня, виставивши в залі театру „Амато-Опера" при 159 Блікер Стріт драматичну поему Лесі Українки „Бояриня". В головних ролях виступили: Володимир Змій, Іван Куліш, Володимир Лисняк, Ліда Крушельницька, Віктор Кулій, Ліда Погребінська, Лариса Кукрицька, Микола Василик. Постанова і сценічне оформлення Володимира Лисняка, музичне оформлення — Вадима Кіпи, костюми — Микола Бутович, виконання костюмів О. і Ф. Бражники, адміністрація і співпостава — Володимир Змій. Вистава під кожним оглядом стояла на високому рівні, хоча погана погода та мало відома заля могли бути причиною, що на всіх трьох виставах була обмежена кількість публіки.

УСПІХ ПОСТАВИ ОПЕРИ „ГАЛЬКА"

Нюйоркська преса відмічає успіх опери Монюшки „Галька", що була поставлена у неділю в Карнеґі Гол. Частина головних партій була виконана польськими оперовими співаками, а уся постава спочивала в руках Л. Ковальського.

ДОПОМОГА ЕВРОПІ, — НАЙКРАЩИЙ ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕКИ АМЕРИКИ

Вашингтон. — Програма Взаємної Безпеки дає найкращу військову й економічну оборонну програму для Злучених Держав, — таку думку виявляє Комісія Справжньої Небезпеки після довгого прослідкування справ оборони, як в Америці так і в Европі. Вистачальна Програма Взаємної Безпеки виявиться впродовж двох років у зменшенні висилки американських вояків і в обкраєнні на 12 більйонів видатків на військові цілі — як твердить звіт комісії. Комісія оголосила свою оцінку при нагоді звіту Аґенції Взаємної Безпеки, у якому сказано, що країни в Північно Атлантійського Пакту видали $229,000,000 в своїх валютах на військову продукцію, розбудову й устаткування в перших вісьмох місяцях теперішнього скарбового року. — Комісія Справжньої Безпеки це непартійна ґрупа приватних громадян, зорганізована в 1950 р. з метою, звернути увагу публіки на небезпеку, яка виникає з комуністичної аґресії, і візвати громадянство до вчасної діяльности для відбиття цієї небезпеки. Головою комісії є д-р Джеймс Б. Конант, президент університету Гарвард, а містоголовою є Трейсі С. Вурґін, кол. підсекретар абмії. Комісія пропонує кілька запобіжних кроків для зменшення загрози. Крім того рекомендує дальшу технічну допомогу европейським країнам.

Журналісти-втікачі перестерігають вільний світ

Берлин. — Тут закінчився триденний з'їзд федерації журналістів - втікачів з-поза залізної куртини. З'їзд проголосив своє звернення до вільного світу, в якому остерігає вільні народи, що їхня воля вповні буде забезпечена тільки тоді, коли звільниться країни сателітів від російсько-комуністичного гнету. В зверненні підкреслюється, що „вільні народи жде доля держав сателітів, хіба що вони рішуче виступлять проти аґресії". До федерації належать журналісти на етнічній засаді, а не на основі державної приналежности, бо за Югославію говорили представники сербів, харватів і словінців. Подібно і Чехословаччину заступали представники чехів і словаків, навіть прийшло було до гострої виміни думок між чехами і словаками, коли словацький представник відчитував свою заяву. Чехи кричали, що словаки домагаються в своїй заяві радніше звільнення від чехів, як від комуністів. (В звідомленні немає згадки про ті народи, що вже давніше потерпіли від совєтської аґресії, виходило б отже, що ця федерація журналістів об'єднує тільки журналістів - втікачів з так званих держав сателітів, що попали під совєтську неволю щотільки після другої війни).

Нові проблеми в американсько-югославських відносинах

Београд, Югославія.—Найближчі місяці становитимуть період цілої низки ускладнень в американсько - югославських відносинах, що вимагатиме найбільше дбайливого розгляду та виразного становища з боку Злучених Держав — вважають тут в дипломатичних колах. — До цих проблем належить головно американська, британська і французька господарська допомога для Югославії, — включення Італії в адміністрацію аліянтської зони Трієсту та вибори в тій зоні, заповіджені на 23-го травня, в яких передбачується перемогу про-італійських партій. — Відносно господарської допомоги, югославський уряд вважає, що признаних йому — 100,000,000 долярів є замало на покриття його торговельного дефіциту і домагається ще дальших 50,000,000 долярів, ставляючи рівночасно опозиційні вимоги щодо Трієсту. Передбачується, що в усіх цих справах західні дипломатичні представники в югославській столиці мусітимуть зайняти рішуче становище та знайти задовільну для всіх розв'язку.

Швайцарія про незламність своєї невтральности

Берн, Швайцарія. — Минулого року Швеція і деякі арабські країни запитували Швайцарію, щоб вона пояснила теорію і практику свого невтрального становища, яке ця країна зберігає від часів Наполеона. Швайцарія вияснює, що її невтральність зумовлена кількома прихильними умовинами. Її гірське положення дає можливість Швайцарії контролювати всі шляхи, що ведуть до цієї країни. Під психологічним оглядом оборона Швайцарії спирається на твердий і завзятий дух своїх мешканців за всяку ціну обороняти свою волю. А філософічно — швайцарську невтральність обґрунтував ще в п'ятнадцятому віці Микола фон дер Флюе, який остерігав Швайцарію перед союзами з чужими державами. Колись Швайцарія експортувала своїх вояків, тепер вона тримає їх до своєї оборони, що складається з міліції, якої старшини вишколюються в ЗДА. Швайцарія не належить до НАТО, але користає з Пляну Маршала і задумує прийняти пропозицію ЗДА, щоб свої представництва підвищити до ранґ амбасад, хоч не думає виявити подібної прихильности супроти Москви.

Комуністичні аґенти хотіли дістатися до єпископа Шіна

Рим, Італія. — До Риму приїхав з Ню Йорку єпископ Шін, щоб скласти річний звіт як директор Понтифікального Товариства для Пропаґанди Віри в ЗДА. Єпископ Шін остерігав італійців перед комуністичними просяканням до всіх релігійних організацій, щоб їх розкладати та обмежувати їхній вплив на релігійних людей. В своєму звіті він подав до відома, що коли в Америці в 1936 році комуністи зачали пролазити до всіх можливих тільки організацій, то вони опанували були майже всіх визначніших журналістів-коментаторів, — будучи їх секретарями, про що часто ці журналісти навіть не знали. „Людина з Москви пробувала впхатися і до мого уряду" — говорив єпископ Шін. „Вона прийшла до мене з порученням від 63 журналістів і сказала, що хоче поборювати комунізм". Та коли цей комуністичний аґент залишив канцелярію єпископа Шіна, єпископ зателефонував до ЕфБіАй і довідався, що там слідять цього аґента в Китаю і Монголії, — але незнали, що він уже в ЗДА.

● З нагоди вістей про звільнення ген. Айзенгавера з верховного командувача НАТО в Европі, газети згадують про його переселення на його фарму коло Ґетисбурґа, в Пенсилвенії. Звідти, як кажуть, він міг би вести свою передвиборчу кампанію.

● Законопроєкт про переведення стейтового референдум над грою в бінго ухвалено в Стейті Ню Джерзі. Надіються, що губернатор підпише проєкт загального голосування над цією справою.

ЯПОНІЯ ЗНОВУ СУВЕРЕННА ДЕРЖАВА

ПРЕМ'ЄР ЙОШІДА ПЕРЕСТЕРІГАЄ ПЕРЕД КОМУНІСТИЧНОЮ ЗАГРОЗОЮ

Токіо, 28. квітня. — Сьогодні 10.30 ввечорі (9.30 рано за американським часом) Японії привернено всі права суверенної нації, які вона була втратила після програної імперіялістичної війни проти Злучених Держав та їх союзників сім років тому. Японія дістала знову свою суверенність з хвилиною, як в архівах державного департаменту у Вашинґтоні зложено ратифіковані документи мирового договору з Японією, — підписаного 8-го вересня минулого року у Сан Франсіско. На передодні здобуття суверенности, японський прем'єр Йошіда виголосив через радіо промову до японського народу, повідомляючи, що „ми нарешті знову вільні; ми незалежні; тепер Японія прилучується до сім'ї вільних націй, як суверенно рівна". Але він рівночасно перестеріг суверенний японський нарід перед комуністичним намаганням „завоювати світ при допомозі підбурюючої пропаганди, інфільтрації та при допомозі сили", — закликаючи націю до постійного збільшування своєї оборонної сили, разом з іншими вільними націями світу. Для власної оборони — твердив дальше прем'єр — Японія підписала договір взаємної оборони на Пацифіку із Злученими Державами і в тій цілі залишаться в Японії теж американські війська та матимуть право користуватися деякими полекшами. „Ясно, що такий стан не зможе продовжуватися безконечно" — твердив прем'єр Йошіда, закликаючи японський нарід, щоб він сам робив необхідні зусилля для своєї власної оборони. День проголошення суверенности Японії буде національним святом в цілій країні. В точно означеній годині задзвонять дзвони в усіх святинях, відізвуться сирени та парові гудки по фабриках, затрублять поїзди і пароплави. Під цей гомін будуть піднесені на машти японські державні прапори і до народу промовить імператор Гірогіто. В тому самому часі перестане виконувати свою владу аліянтський окупаційний уряд та почнуть функціонувати аліянтські амбасади. Відбудеться святочне засідання парляменту, на якому буде схвалена відповідна резолюція. — Так прем'єр, як і резолюція парляменту висловлюють Злученим Державам та їх союзникам вдячність, що вони допомогли і дозволили країні піднестися з воєнних руїн та зайняти належне їй місце в сім'ї вільних націй світу, як рівний з рівними.

Сепаратний мировий договір між Японією і національним Китаєм

Таіпеї, Формоза, 28 квітня. — Сьогодні пополудні тут буде підписаний сепаратний мировий договір між Японією і національним Китаєм. Всі підготовки до врочистого підписання договору завершено вже вчора. Національно-китайський міністер закордонних справ вияснив, що японсько-китайський договір списаний в дусі договору в Сан Франсіско, що входить в силу сьогодні та в якому Китай не брав участи. Головні постанови сепаратного мирового договору між Японією і національним Китаєм такі: 1) Японія зрікається своїх претенсій до Формози та Пескадорів, островів між Формозою і китайським континентом; 2) Японія визнає громадянами Китайської Республіки мешканців Формози і Пескадорів; 3) Справа японської власности і претенсій на Формозі буде полагоджена окремим договором; 4) Японія зрікається своїх колишніх посілостей на китайському континенті; 5) Японія і національний Китай постановлюють застосувати принципи чартеру Об'єднаних Націй в своїх взаємовідносинах. Договір, заки увійде в силу, мусить бути ратифікуваний парляментами обох країн.

Комуністи в Кореї використали переговори на розбудову своєї сили

Токіо. — Головна квартира ген. Ріджвея, аліянтського головного команданта на Далекому Сході, повідомила вчора, що комуністи використали період переговорів в справі перемир'я в Кореї та зв'язаного з тим припинення інтензивніших воєнних дій на фронті на те, щоб розбудувати свою військову потугу і приготовити її до нового наступу. За час переговорів червоні основно розбудували свої сухопутні збройні сили, збільшуючи їх до три четвертих одного мільйона, озброєних наймодернішою зброєю та забезпечених могутніми фортифікаціями, збільшуючи рівночасно свою авіяцію до 1,500 літаків, з базами в Манджурії. Розбудову цих комуністичних армій переведено переважно комуно-китайськими силами. Ген Ріджвей заявляє, що хоча червоні не зраджують будьяких інтенцій безпосереднього наступу, проте вже сам факт розбудови їх сил створює таку можливість та переконує, що комуністи рішені вдержати сильні позиції в Кореї. На переговорах в Панмунджом почались тимчасом нові наради повних делеґацій, з чого робиться висновок про можливість основних змін в теперішній „мертвій точці", на якій переговори комісій були зупинились.

Індія оберігає Непаль від комуністів

Ню Дельгі, Індія. — Індійські війська перейняли охорону кордонів Непалю від Тибету, що тепер знаходиться під владою комуністів. Одночасно індійський прем'єр Явагарлял Неру на зборах у Дарджелінґ, недалеко кордону, остерігав мешканців, що живуть на північному кордоні, щоб були „чуйні", маючи на думці просочування комуністичної аґітації з півночі.

ЧЕРВОНИЙ КИТАЙ ВОЮЄ НАРКОТИКАМИ

Ню Йорк. — Уряд Злучених Держав заповів, що цього тижня він виступить перед Об'єднаними Націями з обвинуваченням проти комуністичного Китаю, що він встановив широку сітку злочинної торгівлі наркотиками, головно з метою, щоб при допомозі цеї отруї деморалізувати та нищити оборонну силу аліянтських військ. Відповідний документальний звіт в цій справі предложить комісії наркотиків Об'єднаних Націй американський спеціяліст в тих справах, д-р Генрі Анслінґер. В цьому звіті обвинувачується і доказується документами, що комуністичний Китай веде на широку скалю злочинну торгівлю наркотиками та при допомозі своїх аґентів намагається перемінювати в наркоманів аліянтських вояків на Далекому Сході. Подібні обвинувачення Америка видвигала вже минулого року.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Re-entry as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879 Pending.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПОПЛАТНА РІШУЧІСТЬ

На пресовій конференції з кінцем минулого тижня президент Труман доказував прикладами і фактами успіх рішучости в міжнародній політиці. Президент вперше виявив, що Злучені Держави в 1945 році були поставили Кремлеві ультимативне домагання, щоб він відкликав свої війська з Ірану і він це виконав. В іншому випадку Америка заставила тоді ще союзного з Москвою югославського маршала Тіта забратися з Трієсту, виславши до Північної Італії три дивізії американських військ. Президент підкреслив, що ця рішучість мала успіх головно тому, бо безпосередньо після другої світової війни Злучені Держави мали вповні змобілізовані свої збройні сили, з чим мусіли рахуватись ті, яким Америка ставила домагання.

Іран і Трієст не одинокі, у випадку яких поплатилася американська рішучість. Президент Труман навів ще й блокаду Берліна Совєтами та американський повітряний „ліфт" та низку інших фактів, аж до американського виступу в обороні Кореї включно. Цими успіхами рішучости в закордонній політиці президент Труман намагався виправдати теж деякі рішучі кроки у внутрішній політиці, зокрема захоплення урядом сталевої індустрії в намаганні не допустити до страйку, який міг би загрожувати не тільки американським військам в Кореї, але й американській обороні взагалі.

Виступ президента в цих справах саме тепер викликав численні коментарі. Частина преси підтримує того роду рішучість, інші відкидають її, а ще інші квестіонують її доцільність в одному або другому випадку. Але правда, як звичайно, посередині.

Напевно ніхто не має реальної причини сумніватися в доцільності рішучости в закордонній політиці. Це потверджують не тільки наведені президентом Труманом приклади такої рішучости, але й не згадувані ним приклади нерішучости. Згадати б тільки про — скажімо — Чехословаччину. Правда, Америка врятувала від комуністичної загрози Грецію, але американська нерішучість у випадку з Чехословаччиною дозволила Москві не тільки проковтнути ще один нарід, який своєю історією, ментальністю і цивілізацією належить до Заходу, але й „заокруглити" її стратегічне положення в центральній Европі та створити могутню базу для дальшого імперіялізму. Ще більш загрозливі наслідки американської нерішучости можна б навести на прикладі Китаю. Проте, відрадним явищем є те, що з цих прикладів Америка потрапила своєчасно витягнути відповідну науку, хоча ще й далеко не в усіх випадках використовувану.

Звичайно, можна оспорювати і не без причин сумніватися в конечність подібної рішучости в деяких внутрішніх справах країни. Але діло не в тому. Із заяви президента Трумана та його виправдування *і доказування користи з рішучости в закордонній політиці* можна робити далекойдучі висновки.

Президент Труман твердив, що американська рішучість в справах Ірану, Трієсту та інших мала успіх головно тому, що за нею стояла реальна військова сила. І тому президент вважає, що головною ціллю теперішньої американської політики є знову змобілізувати ту реальну могутність, підкреслюючи виразно, що це робиться не для агресії, але для того, щоб до неї не допустити. Цю заяву можна до деякої міри зв'язувати із опінією багатьох видатних політичних і військових лідерів країни, які вважають, що коли Злучені Держави і їх союзники з Північно-Атлантійського Пакту досягнуть відповідний ступінь тої своєї могутности, вони повинні використати її не тільки на те, щоб здержати совєтський імперіялізм від дальших завоювань, але й повести більш позитивну політику. Іншими словами кажучи, ці лідери вважають, що вільні країни повинні не тільки реагувати дефензивно, як це вони часто робили впродовж т. зв. „холодної війни", але повинні й самі перебирати „оборонну ініціятиву".

Це, звичайно, не значить, що аліянти повинні починати превенційну війну. Навпаки, така оборонна ініціятива може у великій мірі допомогти вдержати мир. Тільки в такому переконанні сьогодні вже велика група американських політиків, включно з членами Конгресу, домагаються, щоб Америка і її союзники перейшли від „політики здержування" совєтського імперіялізму до „визвольної політики", застосовуючи Доктрину Трумана не тільки до загрожених, але ще вільних народів, але теж до народів поневолених та дали їм всю можливу тільки допомогу і підтримку та заохоту в їх боротьбі за визволення. Якщо б президент Труман і таку рішучість мав на думці, то її цілком певно повітали б всі ті, яким лежить на серці справа рятунку людського роду та його цивілізації.

„ПРОЧ ОД НАС!"

Стефан М. Ткач, предсідник „Греко Кафтолическаго Соєдиненія", забрав голос в справі тих наших рідних, що прибули останніми роками до Америки як ті, що рятуючи своє життя мусіли покидати свою улюблену Карпатську Україну. Між ними є особи, що їх добре знає усе Закарпаття як вірних синів, що добре служили свому народові та його обороняли. Ті самі люди пробують те саме робити і тут на вільній американській землі, стараючись ввійти в контакт з тими рідними, що вийшли з Закарпаття вже давно. Іншими словами роблять тепер те, що роблять між своїми всі інші нові іміґранти, з якого народу вони не походили б. Тому можна було надіятись, що верховоди „Соєдиненія", найбільшої й найстаршої організації виходців з Закарпаття, поставляться до тих нових іміґрантів тепло, з серцем. Це ж їх кров, їхні найближчі!

Перед нами „великодне" видання органу „Соєдиненія", себто ч. 16 тижневика „Американски Русски Вєстнік" з 17 квітня. Є там офіціяльне спископське повідомлення про посвячення Семинара, назначення генерального вікарія дієцезії, є „Слово Боже", є і про понтійського Пилата. Та цілу редакційну сторінку забрало „слово" С. М. Ткача п. н. „Ми маємо тоє право".

Здавалось би, що в такий день і на сторінці, на якій ще поміщено (як на глум) „пасхальні благожеланія" і „Христос воскрес!" не буде ніякої напасти і таких слів, як „Проч од нас!", звернених до — рідного брата. Проте так не сталось. Тому вже за те одне повинен предс. С. М. Ткач з сорому паленіти. Він же ж тут роджений і вихований, і тому можна б від нього вимагати в такий час, як великодний, більшої культури, як від старих мадяронів, яких самі вже назви „Україна" та „український" виводили прямо з рівноваги. Та виходить на таке, що й теперішній предсідник „Соєдиненія" іде тим самим сумним шляхом, яким впродовж 60 років йшла його організація та її орган, створюючи якийсь „карпаторосійський" нарід, бо так звучить ця назва в англійській мові.

С. М. Ткач не може стерпіти назви „Карпатська Україна". Він не може зрозуміти, як могла така назва повстати на Закарпатті, як там міг нарід про це рішати, не питаючи „великих держав світу", чи може „Соєдиненія"? Про пролиту рідними дітьми Закарпаття кров за цю назву і те, що вона означає, С. М. Ткач не чув, хоч про це писали з найбільшим подивом всі американські газети. Того він не визнає, як і не признає права „карпато-українцям" на те, щоб вони могли старатися бути лідерами між „американськими карпато-русинами". А вже, Боже борони, щоб могли відважитися збирати „гроші і фонди"! Мабуть те останнє й найважливіше для предсідника „Соєдиненія". Тому він так гостро перестерігав членів своєї організації перед тими людьми, що були „учасниками руху переміни Карпатської Русі на нічний сон Карпатської України".

Ціле те письмо головного предсідника „Соєдиненія" не є ніякою несподіванкою для старої іміґрації. „Свобода" витрачала десятки років, щоби внести якесь світло між наших братів з Закарпаття, дурених мадяронами. Мабуть в історії людства не було другого народу, духовенство якого було б у такій великій частині ворогом свого народу, як було в Америці з священиками-мадяронами, що панували над душею, серцем і кишенею несвідомого нашого брата, іміґранта з Закарпаття. Ми теж уже давно втратили надію на те, щоб могла наступити зміна на краще. Бо й тоді, коли ще не загоїлись на геройських дітях Карпатської України рани, що їм завдали мадяри, як напали на Карпатську Україну, „Соєдиненіє" та його предсідник не „визнавали" того національно-природного процесу, що настав на Закарпатті, обстоюючи свою „Подкарпатску Русь" та протестуючи в Вашинґтоні проти української назви. Те саме робили також і ті з Закарпаття, що їх побаламутило російське православ'я.

Даремний був труд „Соєдиненія" та його органу тому 60 років, не спинить української ідеї й великодний виступ проти карпатських українців теперішнього предсідника цієї організації. Закарпаття це рідна частина рідної України! Видно, що силу цієї рідної ідеї вже зачинають відчувати навіть і ті наші закарпатські брати в Америці, до яких цієї ідеї не допускали. Це те, що й лякає предсідника „Соєдиненія". Бо як інакше зрозуміти цей його поступок і такі слова як „Проч од нас", сказані на сам Великдень до тих, що мають сто разів більше право говорити про назву Закарпаття, ніж він.

Іван Кедрин

Мариво репатріяції

Чи знайдеться перо, яке передало б жах примусового відсилання людей до країни їхнього походження, де жде їх — переслідування і смерть?! Чи буде закріплена у творах літератури пам'ять, що йшла б із роду в рід, про найбільш несамовите видовище з усіх видовищ, відомих в історії людства, що не окремі одиниці, а сотні тисяч людей місяцями й роками жили в гнітучій атмосфері страху перед насильним запроторенням її назад до тієї катівні, із котрої вони втекли, рятуючи тільки своє голе життя і — ідею волі людини та народів?! Як це можливо, що ще нині, в 1952 році, є ще у світі народи і громадянства, що до їх свідомости не дійшли ще ті страхіття, які діялись в країнах середньої Европи в перших післявоєнних роках, роках окупації аліянтськими військами західніх зон Німеччини й Австрії та цілої Італії, де кругло 2 мільйони бувших громадян земель, що знайшлись під совєтською владою, днями й ночами тремтіли, щоб їх не „репатріовано"?!

Політичні втікачі з рідного краю були від найдавніших історичних часів. Вони лякалося повороту до дому, як довго панує там ворожий їм режим. Але щоб цілі маси людей, раховані на 6 і 7 цифер, не хотіли вертатися до дому, коли їм це пропонують та ще й „ґарантують безпеку" — такого ще ніколо не бувало. І це не вміщалось в поняття західньоаліянтських дипломатів і державних мужів. Поворот мас утікачів до рідного краю в умовинах, коли припинились воєнні дії і настав „спокій", — здавався цим західнім переможцям чимсь таким самозрозумілим, що вони вважали самозрозумілою вимогу Сталіна в Ялті, щоб усіх громадян Сов. Союзу відтранспортувати назад. І ця згода в Ялті започаткувала найтемнішу сторінку в історії західньої демократії, що — через повне незнання свого східнього „союзника", — гнала на смерть чоловіків, жінок і дітей. Це був тріюмф московсько - большевицької тези й усієї совєтської практики від часу жовтневої революції — ставились до людини, як до худоби, яка не має змоги висловлювати свої бажання та з якої бажаннями ніхто не рахується.

Чи існує десь статистика, скільки людей насильно репатріовано до Совєтського Союзу в Европі та на інших континентах після закінчення другої світової війни, скільки людей, військових і цивільних, марно згинуло вже за мирного часу, тільки у висліді „репатріяційного" принципу з Ялтанської умови? Найстрашніший був рік від весни 1945 до літа 1946 року. І мало людей досі знає про переломові збори УНРРА в Атлентик Сиќі в Америці в березні 1946, де серед „обсерваторів" була також делеґація від ЗУАДК-ту. Саме ця українська делеґація склала тоді меморіял 1) проти насильної репатріяції, 2) за дармовим харчем і приміщенням для втікачів в Европі у таборах УНРРА, і 3) щоб скласти плян переселення втікачів до нових країн. Цю українську резолюцію прийняла нарада всіх „обсерваторів" і з нею погодився офіційний представник американського уряду, який вже від себе поставив її на повному засіданні УНРРА. І ту резолюцію прийнято 23-ма голосами членів УНРРА (держав) проти 7 голосів совєтсько-сателітських. Це був початок кінця примусової репатріяції.

Але вона не переставала страшити своїм маривом і вона була теж тим найгрубшим бичем, що гнав втікачів в заморські країни, хоч би до Тунісу, Параґваю, хоч би на край світу, де лише не сягатиме рука совєтських репатріяційних комісій. І це мариво страшить ще по нинішний день. Бо большевики тримаються своїх напрямних із залізною впертістю і з такою самою впертістю повторюють свої методи. Найпершим завданням большевицького режиму скрізь, де він запанує, є винищування „ворогів народу" і нема такого засобу, щоб його вони не хапались, щоб лиш дістати в свої руки тих „ворогів". Тому вимога примусової репатріяції всіх полонених була одною з головних вимог червоного командування в переговорах про замирення в Кореї. Як відомо, це один із „мертвих пунктів", що настали в отих переговорах, бо з однаковою послідовністю стояли американці на становищі не масової і не примусової, а індивідуальної і добровільної репатріяції. І тепер, точнісінько за московським зразком із (здається) 1945-го року, комуністичний Китай проголошує „амнестію" для всіх полонених і втікачів із північної Кореї, „ґарантуючи" безпеку, волю і свободу всім, що лиш повернуться, навіть таким, які діяли вже проти комуністів, бо вони — мовляв — були „обдурені" американцями та діяли „під примусом". Тільки в большевицькому світі ніхто не діє під примусом і тільки большевицьке правосуддя не карає за про-большевицьку роботу! Яка наруга над словом, які кпини зі здорового розуму! Адже ми ще не забули, як проголошувано совєтську „амнестію" по всіх таборах Німеччини й Австрії, які промови виголошували червоні репатріянти, великодушно обіцяючи всі блага повертаючим „на родіну", яка — мовляв — потребує рук до праці і є доброю матірю для всіх своїх дітей, головно тих, що натерпілись від німецької сатрапії. І совєтська „родіна", дійсно використала до праці всіх тих затурканих, задурманених і спантеличених чоловіків і жінок, що поверталась до рідного краю, чепурились перед виїздом із таборів, їхали із співами, які замовкали зараз за дротяною заставою, що ділила Захід від Сходу. Їх обдирали з усіх їх мізерних „дібр", що їх придбали за воєнний час свого перебування в Німеччині і короткий час тамошнього миру, — розділювали чоловіків від жінок, вивозили ген на далекий Схід і казали в найкращому випадку „доказати своє каяття працею для родіни" — примусовою працею у совєтських кацетах. І так діялось із добровільними репатріянтами, а що й казати про примусових!

І тому над тоборами полонених у південній Кореї нависло мариво, що зганяє сон з очей десяткам тисяч тамошніх вояків. Воно не страшило б їх, як би не прецеденс з поведінкою аліянтів в Европі і якби не трагічне своїм минулим слово „компроміс", компроміс аліянтів із большевиками. Правда, у світі американських понять наступили вже такі зміни, що вони є революцією у порівнянні з 1945 роком. І тому у статті в „Ню Йорк Таймс-і" з 8. квітня ц. р. п. н. „Недоторканість полонених" останню комуністичну „амнестію" для репатріянтів-полонених в Кореї називається просто „трюком" та „вивіскою на показ". „Пейпінська радіовисильня (що проголосила амнестію, — читали ми там) не змінює основного факту, що поворот тих полонених проти їхньої волі був би їх засудом на певну смерть". І „Ню Йорк Таймс" запевнював, що комуністичний „прозорий трюк" з амнестією не змінив проблеми моралі та що він тому „не може змінити нашого становища".

Ми теж віримо, що не змінить, бо американське командування на Сході й американська політика здають собі вже справу, що видача нині на смерть під будь-яким претекстом тисячів людей, які вірили в американську демократію, це значить безповоротно „втратити обличчя" перед усіми народами Сходу й усіми народами світу. І добре було б, щоб те мариво, що лякає нині полонених в Кореї, мерщій розвіялось. Ми, що знаємо його і його несамовиту силу, глибоко спочуваємо нещасним людям, іншої раси, іншої віри, але із серцями і душами, що тремтять на згадку про Москву.

ЗАСЛІПЛЕННІСТЬ

В річницю лютневої російської революції 1917 року група репрезентативних особистостей американського політичного, наукового і профспілкового світу опублікувала відозву до „народів Росії". Аналіза подій, що мали тоді місце в російській імперії, нагадує звичайну казочку для дітей; це зразок політичної патетики, що не має нічого спільного з реальною політикою. Мета відозви — вказати росіянам, яким шляхом вони зможуть повернути втрачені світом симпатії і стати звичайним народом.

Автори звернення твердять, що лютнева революція була „спільним досягненням усіх народів Росії". До деякої міри так: самодержавний царський уряд валили всі народи, але відбудовувати в нових формах російську імперію взявся лише російський народ. Робив це він шляхом придушення національних свобід сусідніх народів, тому й не вийшло ніякої демократії.

Окремий законодавчий орган Тимчасового уряду, Юридична рада на засіданні 13 липня 1917 р. виявила таке ставлення до проголошення українським народом автономії: „В теперешній час, не чекаючи відповіді від уряду, Київська Рада самовільно проголосила автономію України. Представники українських партій не зупинились перед актом відкритого бунту, який поставив під небезпеку державну єдність Росії і наніс тяжкий удар російській демократії в час наполегливої боротьби за закріплення великих здобутків революції. Покладаючи всю відповідальність за цей акт на його винуватців, Тимчасовий Уряд з свого боку категорично заперечує за так званим універсалом будь яку силу. Уряд висловлює свою тверду впевненість, що вірна російській революції більшість українського народу його (універсал) цілковито відхиляє і . . . буде чекати вирішення українського питання, відповідно до його життєвих інтересів, російським Учредітельним Собранієм".

Фінляндський генерал-губернатор звітував, що політична кон'юнктура (брак в Тимчасового Уряду збройної сили) примушує російський уряд відкладати по можливості на пізніше справу остаточного питання про відношення між Росією і Фінляндією. Згадана Юридична рада притивилась визнанню незалежности Фінляндії, мотивуючи своє поступування тим, що акт незалежности Фінляндії послужить прикладом для політичних дій інших неросійських народів.

Політикою Тимчасового Уряду скористувались російські комуністи, кинувши гасло „самовизначення народів, ах до відокремлення". Перемігши, комуністи добрих десять років мусіли засуджувати російський шовінізм і матеріялізм, обіцяти неросійським народам незалежність, аби таким чином до часу скріплення сили утриматись при владі.

В 1928 році журнал „Красний архів" (том 30, 1928 р. Москва) писав: „Наявність в царській Росії більше 50% нерівноправних народностей заключала в собі одну з головних суперечностей, що вела Росію до революції. Перед класом, що став при владі, стала дилема: або розв'язати цю суперечність або вступити в конфлікт з стремліннями поневолених народів визволитись від великоросійського гніту. І буржуазія (Тимчасовий уряд, ред.) зайняла зовсім виразну позицію, Ось Українська Рада вимагає від Тимчасового уряду надзвичайно малого: лише „висловлення в тому чи другому акті принципового прихильного ставлення" до гасла про автономію України . . . Вимога призначення окремої посади комісара в справах України відхиляється тому, що це викликало б потребу „определения границ", а це таке страшне: пахне відділенням. Вимога виділення окремих українських військ відхиляється тому, що її задоволення „можливе лише в тих рямках, в яких воно не порушило б цілости, єдности і тривкости організації збройних сил російської держави . . ."

Отож, засліплені шовінізмом, російські демократи спричинили перемогу комунізму. Тепер вони так само засліплені, як і в 1917 році й так само, своєю засліпленістю, допомагають Кремлеві.

Вол. Дорошенко

МОЇ ВЗАЄМИНИ З ПРОФ. Д. ДОРОШЕНКОМ

(Спогад у 1-ші роковини смерти й 70-ліття народин).

(8)

Правда, Липинський був змучений тяжкою хворобою, але й для Дмитра Івановича заподіяна йому прикрість не минулася даром, відбившися на його здоров'ї (він хворував на серце). Восени 1929 р. я пробув довший час у Чехії — лікувався в Карльсбаді, а опісля з місяць жив у Празі, визбируючи в бібліотеках Народного Дому, Університетській і Слов'янського Інституту чеську літературу до Шевченка і Франка. І ввесь час у вільних хвилях проводив нерозлучно з Дмитром Івановичем, де його тоді стрінув, або в компанії зі спільними друзями — Дмитром Антоновичем та Василем Сімовичем.

Знайомився з Прагою, її визначними пам'ятками та установами, з її політичним і культурним життям. Дуже часто, блукаючи вдвох із Покійним по Празі, заходили до автоматів перекусити — він чомусь любив автомати. Ввечорі ми звичайно втрьох ходили до ресторану на невибагливу вечерю й пиво. Тоді я добре познайомився з українським життям чеської столиці, хоч багато чого про відносини в Укр. Вільному Університеті або в Педагогічному Інституті тощо, знав і перед тим із листів Дмитра Івановича або Сімовича.

Мені часто доводилося давати їм інформації щодо різних видань, яких поза бібліотекою НТШ у Львові, ніде в Европі не було, а знов і навпаки, — вони помагали мені своїми інформаціями або розшуками потрібної літератури. В Празі Дмитро Іванович опублікував друге видання свого покажчика української літератури в межах Росії від появи Енеїди Котляревського до 1897 р. і до цього видання я подав йому чимало поправок і додатків.

Незадовго перед війною перетягнув Дмитра Івановича його приятель проф. Ол. Лотоцький до Варшави на катедру історії православної церкви, опорожнену зі смертю проф. В. Біднова. З заняттям Варшави німцями в 1939 р. і припиненням там усякої наукової праці, навіть діяльности Українського Наукового Інституту, Дорошенко вертається знову до Праги на свою посаду в Укр. Вільному Університеті. Большевицька окупація Західньої Галичини припиняє наші взаємини до часу, поки німці не вигнали москалів. У Празі, за так. зв. Протекторату, Дмитрові Івановичеві судилося відіграти значну ролю в українському науковому житті завдяки своїм зв'язкам із німецькими науковими колами. Дуже багато завдячують йому наші установи — Український Вільний Університет і Музей Визвольної Боротьби України, що їх він боронив перед німецькими нацистами, а також і наші науковці, як ті, що жили в Празі, так і ті, що мусіли втікати перед большевиками. Своїми зв'язками, неодному з них допоміг він дістатися в 1944 р. до Праги та влаштуватися там на працю. Без його помочі було б це неможливо. Так само тільки завдяки йому можна було дістати й мешкання. Не один із них найшов заробіток у Музею Визвольно Боротьби України, на чолі якого стояли Дмитро Дорошенко, як голова Товариства, що удержувало Музей, й Дмитро Антонович, як директор Музею.

І я та моя сім'я теж завдячуємо Покійному, що могли видістатись з загроженого новою большевицькою навалою Львова. Лишатися нам другий раз під большевиками було неможливо. Варшавські переживання в зв'язку з війною й празькі клопоти, щоб рятувати перед німцями українські наукові установи й науковців, сильно відбилися на здоров'ї Покійного. Такий спокійний і зрівноважений, а при тому чемний і приязний, тип правдивого дипломата, він під кінець свого життя, перемучений працею й тяжкими життєвими та політичними обставинами, часом ставав дразливим і міг навіть несподівано вибухнути під впливом серцевої хвороби, яка кінець-кінцем звела його в передчасну могилу. Але заспокоївшися, бував недобрий сам на себе за свій вибух і старався наладнати справу. Але часом бував непримиримий. Він сам оповідав мені, як вийшов із себе й розкричався на Юрія Липу в Варшаві восени 1939 року, за німецької окупації, коли той силкувався грати ролю українського фюрера.

В квітні 1945 р. Дмитро Іванович з дружиною покидає навіки улюблену Прагу, де прожив стільки часу й так багато попрацював, і виїздить до Баварії. Перед виїздом довелося йому пережити тяжкий удар — знищення американською бомбою Музею визвольної боротьби. Літуни американської повітряної фльоти, вертаючись з запасом невикористаних бомб після знищення 13 лютого міста Дрездену (тоді в Дрездені загинуло багато українців: д-р Селянський, проф. Володимир Калинович із дружиною й донькою й інш.), — рішили кинути на Прагу. Тоді припадкова бомба розвалила й наш музей, цілком знищивши його збірки. Врятувалася лише бібліотека й рукописний відділ.

Треба сказати, що німці до останнього часу не допускали й гадки про евакуацію Праги, загрожуючи суворою карою за якібудь заходи в цьому напрямі, навіть за розмови про це. Тому не можна було завчасу вивезти бодай важніших збірок. А пізніше не було як, тим більше, що рештки Музею довелося наспіх перевезти до сутеренів Карлового Університету, де не було й мови їх сеґреґувати.

Перед своїм від'їздом, щоб забезпечити Музейне Товариство й його збірки, Дмитро Іванович скликав Загальні збори, які ухвалили змінити назву Музею („Український Музей у Празі" замість „Музей Визвольної Боротьби України") й вибрали іншого його голову Товариства д-р Вол. Бірчака, що був уже чеським громадянином. Директором лишився й далі проф. Дм. Антонович. Він лежав тяжко хворий у санаторії й не хотів та й не міг виїхати.

Антонович тяжко відчув загибель своєї улюбленої дитини. Довідавшися про сумну долю музейних збірок, з жалем сказав: „Краще б загинула моя сім'я" . . . Це був удар, якого він не пережив. Готуючися до виїзду, Дмитро Іванович мав багато клопоту з своїми книжками та рукописами, бо ж годі було все забрати з собою. Дещо дав на переховок або на власність у певні руки, а багато чого знищив. Свою багату кореспонденцію довелося йому знищити ще у Варшаві, а тепер мусів позбутися й решток. Та в поспіху дещо полишилося в хаті й речі й папери, здебільшого листівки з поздоровленнями. Все це мали усунути його приятелі, що лишилися в Празі, передовсім його сусід Євген Вировий. Але на донос однієї московки, яка жила в тім самім будинку, що Дорошенки й Вирові, що, мовляв, тут живуть мазепинці - контрреволюціонери, прийшли енкаведисти й забрали, що лишилося. Найбільше шкода портрету батька Дмитра Івановича, що його він у поспіху, забув, та полишених фотографій. А ще по від'їзді Дорошенків, переніс Вировий у їх порожнє мешкання цілий наклад „Української Еміґрації" С. Наріжного. Очевидно й вона дісталася в руки енкаведистів. Тоді ж згинув і сам Вировий, що з приходом енкаведистів викинувся з вікна. Пропала й його незвичайно цінна колекція марок. Вировий зостався в Празі через хворобу шлунку, але за ціну своєї колекції міг би навіть вилетіти літаком та врятуватися перед большевиками, але так був душевно заломився, що не мав до дальшої еміґрації охоти.

(Продовження буде).

Мгр. Володимир Бучацький

СЕЛЯНСЬКІ ЗАВОРУШЕННЯ В ЛІСЬКОМУ ПОВІТІ В ЧЕРВНІ 1930 Р.

Польський, т. зв. „санаційний" уряд спрямував свою діяльність головно на скріплення польського промислу, досі слабо розвинутого. На цю ціль держава призначувала значні суми, занедбуючи інтереси рільництва. Це відбилося передовсім на селянстві, яке творило 70% населення. Ціни рільничих продуктів були дуже низькі, натомість виробів промислових так високі, що штучних погноїв, знаряддя і рільничих машин не міг закупити навіть великий земельний власник, а для селянина це була хіба мрія. Такий стан річи привів до великого невдоволення селян, прийшло до різних демонстрацій, згодом навіть до бойкоту міст в деяких околицях.

Рівночасно польська адміністрація, при помочі горожанських комітетів, зачала форсувати так зв. „сьвєнта праци". В деяких днях людність сільська під проводом інструкторів переводила безплатно корисні для загалу роботи, як канали, рови відводнюючі на мокляках, будувала дороги, містки, садила при дорогах дерева і т. і. Акція отся була безуслівно кориса і справді дивне, що вона викликала такі жахливі події, які зараз опишу.

В повіті сяніцькім та околичних акцію „свят праці" ініціював граф Потоцький, власник Живця в Риманові. З його спонукою, староство в Ліську скликало на першу неділю червня 1930 р. до Устрік Долішних основуючі збори, на які стягнено солтисів та їх заступників з повітів судових устріцького і лютовиського. Населення цих повітів в 90% українське, дворів було ще багато, при чім власниками майже половини їх були жиди. На збори приїхав з урядниками староства в Ліську граф Потоцький й деякі поляки. Замість річево заохочувати селян до дармової праці, урядники староства грозили карами.

На наслідки такої поведінки урядовців не треба було довго чекати. Вже на першому тижневому торзі в Устріках розійшлася між селянами поголоска що польські дідичі під покришкою „свята праці" хочуть завести панщину. Тож треба негайно селянам боронитися перед тим страшним лихом. І вже в найближчих днях, в великому селі Лобізві, енергійні молоді селяни заснували комітет оборони. На заклик комітету, через кінних післанців зійшлися до Лобізви в найближчих днях тисячі селян з найдальших сіл повіту. Ийд час теплої погоди люди, які не могли зміститися в хатах, спали на оборогах й возах. Постійно йшли бурхливі віча під голим небом. Розійшлася поголоска, що дідичі задумують понищити цісарські грамоти, якими знесено панщину в 1848. Ці грамоти тодішні селяни закопували під хрестами і старими капличками. По основних нарадах схвалено зорганізувати селянську міліцію і поставити постійних вартівників біля панщизняних хрестів та каплиць. Вирішено відбути великий похід з транспарентами до Ліська і так довго з міста не вступитися, доки сам президент держави не заручить, що панщина заведена не буде.

На вічах тих промовляли виключно селяни. Не було наших інтелігентів, які напевно були б вияснили селянам справу і відвернули грядуче лихо. Польська влада усунула була з сіл наших вчителів, а вчителям-полякам населення не довіряло. Священики власне тоді відбували в Перемишлі свої реколекції, та ні одного з них в повіті не було.

І ось, коли кінчилися наради, до Лобізви надійшов відділ польської поліції і зачав розганяти нарід. Коли поліція спіткалася з опором, прийшло до обопільної стрілянини, кількох селян поліцисти зранили, але товпа вкоротці поліцію роззброїла та розігнала. Слідуючого дня селянська міліція на дорозі в Устіяновій роззброїла другий відділ польської поліції, а самих їх відіслала до Ліська.

В кількох селах вартівники важко побили інтелігентів, які випадково опинились біля капличок чи хрестів. В селі Бібрці юрба напала на двір дідича Кароля Якубовського, який був присутній на нарадах в Устріках. Бачучи юрбу з колами, він втік до свого сусіда Індри в селі Забродю (це був чех, жонатий з українкою). Не помогли просьби Індри, який тішився прихильністю селян, — люди таки в його хаті Якубовського побили так сильно, що вийшов з того ледве живий. Були також напади на інші польські двори. Ніодин жидівський двір не був напастований.

Староство в Ліську, а за ним польська преса вдарили у великий дзвін. Краківський „Кур'єр Цодзєнни" бачив в заворушеннях акцію підпальників з ОУН, інші часописи вітрили руку сельробівсько - комуністичну. Всі жадали здавити негайно цей „бунт", бо він може пошириться на інші околиці. Негайно пішов в рух пацифістичний апарат. З Сянока прийшло військо. З Лобізви селяни розійшлися, але в гірських лісах в околиці Телетниці Сяноі селянська міліція ставила оружний опір. Прийшло до кількадневної перестрілки, були вбиті та ранені. Навіть військові літаки брали участь та стріляли для постраху по селах. Цікаве, що один відділ війська відмовився стріляти, його роззброєно і відіслано до Сянока. Коли селянській міліції вийшла амуніція, вона розбіглася по лісах. Тоді приступила до дії польська поліція. Увесь липень, всіми дорогами, конвоювали поліцисти сотки арештованих селян. Ними заповнилися всі околичні в'язниці, а найбільш активних селян запроторено аж в ославленій польській тюрмі т. зв. „Свєнтокшиский".

Прийшло до менше або більше строгих засудів. Для кількох селян з Лобізви прокуратура жадала кари смерти й їх засуджено на досмертну в'язницю. Щойно завдяки заходам наших послів, передовсім б. п. д-ра Володимира Загайкевича справа пішла на кращу дорогу. Урядова комісія вислана на місце подій прийшла до пересвідчення, що заворушення викликала нерозумна поведінка урядовців староства. Вже восени і взимку більша частина селян вернула до своїх хат, лише провідники посиділи довше. Але й ціле староство на чолі з шефом Смалявським мусіло відійти з Ліська.

Ось так закінчилася ця одинока в своїм роді подія, рівночасно один з численних доказів безглуздя польської адміністраційної політики.

І. Витанович

„PROCEEDINGS"

Праці Історично-філософічної Секції Наукового Т-ва ім. Шевченка (в англійській мові) Ню Йорк—Париж 1951, ст. 120.

До цієї проблеми має теж відношення полемічна стаття **проф. Р. Смаль-Стоцького: „Концепція Вернадського про початки Слов'ян"**, в якій автор оспорює евразійську теорію Вернадського про окремішний і однородний розвій східної групи слов'ян та подає аргументи історично - філологічної методи на наявність зах. впливів в розвою українсько-білорусько-новгородської групи.

Синтетичну вартість має другий реферат **М. Чубатого: „Нові погляди на католицизм і православ'я на Сході Европи"**. Автор з'ясовує головні тези своєї 15-літної праці: „Ріст і Склін католицтва у Східній Европі". Тут автор виявляє специфічну пов'язаність віроісповідних і національно-політичних відносин у Сх. Европі на протязі історичних часів, — як латинський католицизм бував інструментом польського, а православ'я російського імперіялізмів від найдавніших до наших часів. В новій концепції автор виявляє особливу позицію українських релігійних стремлінь, як окремішного фактора в тому „трикутнику" рел.-культурних змагань на сході Европи.

Історію українських віроісповідних відносин доповнює реферат джерельної праці **д-ра І. Левковича: „Перехід на православ'я на Холмщині в 40-их роках XIX ст."**. Автор висвітлює складні причини переходу на православ'я деяких парохій Тарногородщини внаслідку близького тут безпосередного стику і обосторонного тиску на укр. католицьку церкву рос. православ'я і латинсько-польського католицизму.

Проф. Г. Махів в повному рефераті про **„Природу України і її вплив на матеріяльну культуру Українського Народу в доісторичних часах"** видвигає потребу синхронізації геології з археологією, етнологією й антропологією для повнішого вияву української етногенези; подає висліди своєї довголітної праці над формацією природи української землі, походження й напрям наверствування лесу і чорнозему, що грубою верствою вкривають Україну, визначує напрям міграції флори і фавни на Україну в польодовиковій добі та в зв'язку з тим оригінально вияснює ролю трипільської культури і її південне походження.

Два реферати **А. Домбровського: „Загальна Характеристика Скитії Геродота" й „Духові спрямування України"** (з більшої студії автора: **„Україна й Старинний Світ"**) відзначують сліди античних культурних традицій на Україні.

Також саме реферат **проф. В. Січинського: „Рання християнська архітектура на Україні"** (висмок зі студії автора „Архітектура України") вказує на сліди поширення ранніх християнських впливів в українському старому церковному будівництві з грецьких причорноморських і надозівських колоній.

Дуже цінні два реферати про працю тихого дослідника пок. **В'ячеслава Прокоповича** з ділянки укр. сфрагістики. Перший передає відомости про основну студію автора про значення сфрагістики як допоміжної науки історії, про найновішу в нас досі історію української сфрагістики, — як на печаткових пам'ятках, що їх проаналізував пок. автор перетоплювалися чужинні впливи у своєрідну українську оригінальність, як у них віддзеркалювалися політичні взаємини України з Польщею, Московщиною, Туреччиною, як вони уявлювали українські політичні сентименти, стремління й орієнтації. Наукова аналіза печатей допомагає часто розв'язувати спірні історичні проблеми, викривати фальсифікати, як це на прикладі праці про **„Печать Малоросійську"** показав пок. автор.

Цікаві причинки до історії укр. нумізмадики подав проф. В. **Шугаєвський** у двох рефератах: **„Про походження назви „Чех" як укр. найменування польського півторака кор. Жигмонта III,"** та про **„Находки в Східній Україні венецьких монет з XIII-XIV ст. як історичне джерело"**.

Важливому й оспорюваному питанню „Переяславської Умови" присв'ячені два реферати: **Б. Галайчука: „Переяславська Умова в світлі міжнародного права"** й **доц. С. Іваницького: „Правний аспект на Переяславську Умову"**.

Перший автор на підставі довших студій критично аналізує численні досі опінії різних українських і неукраїнських дослідників та на підставі аналогій і дефініцій з міжнародного права піддає ревізії підстави і форму укр.-моск. унії, яка, за поглядом автора не була ні фактичною, ні персональною унією, тільки специфічною формою quasi протекторату.

Другий автор вважає головною трудністю в визначенні правного характеру Переяславської Умови обставину, що вона була тільки словна, без писаної форми протоколу, бо такими не можна вважати виявлені пізніше ні записки московської делегації, ні царські грамоти, що були в однобічних руках і могли бути фальсифікатами. В висновку автор вважає, що „Умова" мала характер міжнародного акту, була обусторонним політичним і військовим договором з деякими додатками фінансової натури і мала за мету дефензивно-офензивний союз тільки на певний період часу. Історії Староукраїнського Права присвячені два реферати **проф. Я. Падоха: „Демократичний характер карного права в Україні княжих часів"** і **„Гуманність українського карного права в княжій добі XI-XIII ст.)"**. Праця автора, що винятки з неї обговорюють наведені реферати, появилася недавно в українській мові п. н. **„Нарис Історії Українського Карного Права"**.

Проф. Ю. Старосольський: реферує в зарисі **„Питання Міжнародного Карного Права"** свою студію на цю тему: Мимо випадків суду і покарання в міжнародній площині, автор стверджує, що досі немає міжнародного карного права в правдивому значенні та у висновку видвигає передумови

(Закінчення на стороні 4)

ВЕЛИКІ ЗАПОТРЕБУВАННЯ НА АБСОЛЬВЕНТІВ КАНАДІЙСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТІВ

Федеральне міністерство праці повідомляє, що цього року є великі запотребування на абсольвентів канадійських університетів, як теж і на студентів останнього року студій, які бажають працювати літом. Так отже належить сподіватися, що цієї весни навіть бракуватиме кандидатів на вільні місця праці.

Дані про це зібрано на основі квестіонарів, що їх кожного року розсилає до працедавців Краєва Служба Праці. На 8,000 розісланих минулого року квестіонарів прийшло 2,400 запотребувань на цьогорічних абсольвентів високих шкіл, а 4,200 на студентів останнього року студій. З того числа около 450 абсольвентів і 1,300 студентів знайдуть затруднення у федеральній адміністрації.

Деякі працедавці вислали до університетів своїх представників, які мають запізнатися з евентуальними кандидатами на працю. Чимало студентів уже тепер договорилися про свою працю після закінчення студій.

Початкова платня для абсольвентів університету є вища як у минулих роках. І так: початкова платня інженера є 275 дол. місячно; абсольвенти торговельних шкіл одержують початково 225 дол. місячно; а агрономи — 200 до 225. Очевидно можуть бути відхилення (вгору і вдолину), бо тут названо лише пересічну початкову платню.

„Канадійська Сцена"

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка об'єднала в Америці й Канаді найсвідоміші українські сили в один ідейний моноліт та поставила його на службу нашим країнам та нашому поневоленому українському народові.

Профіль збройних сил Сходу і Заходу

На цю тему говорив пор. Ярослав Курдидик на одних з товариських сходин членів нюйорського відділу ОбВУА. В доповіді Схід — це большевицька Росія, а Захід — ЗДА і лише на військовій потужности цих двох найбільших нині великодержав прелегент і зупинився.

Матеріял, що служив пор. Курдидикові для доповіді, був старанно призбираний, по різномовних публікаціях. Власні спостереження та враження з розмов зі знавцями військової справи, доповнили матеріял для доповіді.

Не з усіма твердженнями і висновками доповідача можна було погодитися. Приміром, його твердження, що журналістична війна, тобто підготовка громадської опінії, вже давно скінчилася, багатьом здасться передчасним, бо маємо можливість власного спостереження в щоденному життю, щоб констатувати, як багато в цьому напрямі ще треба діяти. Таксамо щодо твердження, що Росія має застарілу зброю і фльоту. Це було ще за останньої війни, але від того часу, коли ворота й двері до американських — та хіба лише до американських! — наукових закладів, дослідних інститутів, ґенеральних штабів і міністерства, а також воєнних фабрик і заводів було большевикам відчинено настіж — багато змінилось. Операції в Кореї є тому підтвердженням. На полі воєнної техніки Совєти мають поважну кількість німецьких висококваліфікованих працівників до найбільших авторитетів з області атомової енергії та конструкторів ракетових літаків і стрілен типу V-2 включно. Правда, тут і сам доповідач підкреслив, що єдина загроза з боку СССР — це обстріл ворожого запілля стрільнами типу V-2 і скинення атомових бомб. Щодо стрілен, то пор. Курдидик назвав аж 9 видів, від V-1 до V-9, що мають різні призначення; одні для механічного нищення, інші — для провадження бактеріологічної війни, несучи в собі бактерії чуми, тифу чи якоїсь іншої холєри на ворожу територію. Що до продукції атомових бомб в Совєтах, то автор доповіді висловив навіть припущення, що всі оті атоміради є справа навмисне роздувана, а вибухи їхніх бомб були зроблені на експорт з з певною метою. Та хто знає, чи такі чутки про неуспіхи атомового виробництва в Совєтах є обґрунтовані і чи це не є також виріб на експорт з певною метою. Ще згадувано теж про „невелику кількість совєтського летунства", головна ж большевицька воєнна доктрина, по думці докладчика це — війна лева, при чому особливу вагу прив'язують зимі, яка може компенсувати недостачу технічного матеріялу, а що саме головне — партизанка, руйнація запілля і пропаґанда, бо саме партизанці в 40% завдячують большевикам перемогу в минулій війні.

На висліді війни в Кореї можна буде бачити й вислід майбутньої війни: хто виграє війну в Кореї — той виграє й майбутню війну. Думка, що Росія є мало уязвима з огляду на великі простори є насьогодні не вірна, на думку прелегента невигода великих просторів є та, що на ній є рідкі, т. зв. „віддихові пункти", напр. великі залізничі центри, знищення яких на сьогодня не є ніякою проблемою, а це веде до руйнації постачання, яке, при наявности моторизації армії набірає надзвичайних розмірів. Большевики ж при операціях на Европу мають лише 3 артерії постачання. Організація совєтської армії складається з 6-ти оперативних груп і 4-х повітряних фльот.

Щодо Заходу, тобто ЗДА, то докладчик підкреслив тут головно матеріяльну й технічну перевагу, як необхідну передумову до успішного ведення війни, що разом з передумовами морального порядку є вирішними у її висліді. Докладчик подає продукцію сталі та нафти тут і там, з великою перевагою на боці Заходу. Згадує способи нищення атомовою енергією великих мас т. зв. атомовими поясами, тобто радіоактивним промінням, вказав на те, що американці знають, як при помочі атомової енергії позбавить нафту її властивостей пального і взагалі підкреслював можливости широкого застосовання атомової енергії в арміях Заходу. З тактичного боку — застосування десантів, зокрема літунських, на широку скалю, далі застосування беззвучної артилерії, електричних стрілен і т. п. Де-які висновки і твердження прелегента викликали дискусії. Так противниками його твердження про дефензивність большевицької воєнної доктрини і офензивність американської були полковник А. Валійський і Є. Стахів. Вказувалось на те, що комунізм по самій своїй природі є офензивний, до того й большевицьке гасло: „грабуй награбоване" є спонукою й заохоченням до нападу Відоме теж Сталінове гасло: „бити ворога на його території". Напроти тому ЗДА пристосовані лише до дефензиви. Як доказ цьому є ще й досі не скінчені розмови про те, де ж врешті має бути лінія оборони на Ельбі, на Рейні чи в Піренеях. П. Стахів висловив також погляд про небажаність офензивного походу в глибину Росії, бо на його думку в такому випадкові у росіян пробуджується національна гордість і вони починають тоді завзято воювати, що веде до загибелі армії агресора, тоді як за інших обставин, коли війна ведеться поза кордонами Росії — москалі війни програють. Полковник Реутів справедливо зазначив, що безплідно займатися тим, яку військову доктрину має та чи інша сторона: воєнною доктриною є та, про яку ми не знаємо. Інж. О. Литвиненко зупинився на справі, якої прелегент у своїй доповіді, мабуть із за браку часу, не порушив. Він вказував, що Совєти є у надзвичайно великій вигоді супроти ЗДА в тому, що можуть, мимо інтензивної діяльности місцевих п'ятих колон, майже цілком безкарно провадити воєнний і всякий інший шпіонаж, тоді як самі мають таку систему, що у них шпигунська діяльність є майже виключена. Щодо військового вишколу, то він навів вислів одного з американських військових експертів про те, що підготовка американського вояка є слаба.

Чимало було й інших тверджень та положень доповідача для провадження дальших дискусій, та час затягнувся. А. Черкасевич побажав, щоб доповіді з такою тематикою і таким багатющим матеріялом для дискусій, не сідбувалися за $1\frac{1}{2}$—2 години, але що їх треба розділяти на 4 або й 5 окремих семинарів, що прелегент і приобіцяв робити в майбутніх совіх виступах.

Присутній.

„PROCEEDINGS"

(Закінчення зі стор. 3)

такого позитивного карного права, що його мав би виконувати незалежний від поодиноких держав міжнародний орган, випосажений у позитивну й об'єктивну можність правної екзекутиви. З тим зв'язаний постулят рівности усіх держав перед тим правом.

Проф. М. Стахів подав зарис своїх студій над суспільно-політичною діяльністю І. Франка що їй підкорював Великий Каменяр всі ділянки своєї духової творчости. Бо його головною ціллю було на тлі тодішніх соц.-економічних відносин українського народу створити всебічну модерну визвольну концепцію гуманітарностичного, не марксівського соціялізму. „Дух, що тіло рве до бою"... — дух, не марксівський матеріялістичний фактор є вирішним на шляху до Добра і Правди. Національний с о л і д а р и з м ставить Франко понад клясову боротьбу.

Ділянку філософії репрезентує доц. **В. Янів** в двох рефератах своїх праць, які вже відомі в українських виданнях: **„Німецький концентраційний табор", та „Завваги до сучасної духової кризи".**

Найбільше треба жалувати, що досі не появилася ні в українському ні чужомовному повному виданні праця **доц. Е. Ю. Пеленського,** яка тут коротко зреферована п. п. **„Документи до історії України з Нюрнберзького Суду воєнних злочинців".** На цьому суді були м. і. зібрані документи, які мають посереднє чи безпосереднє відношення до України, що була головним побоєвищем ІІ-ої світової війни. Автор ділить ці документи на 4 групи: 1. німецькі документи з довоєнних років і з часів війни, 2. Українські документи воєнного часу, 3. Протоколи розслідів німецьких злочинів по відступі німців з українських земель, 4. свідчення свідків в часі суду. Свій дослід над впорядкуванням і аналізою документів концентрує автор на найбільше вірогідних і об'єктивних перших 2-х групах.

Як бачимо з цього перегляду скорочені реферати праць українських дослідників мають тільки характер наукової інформації. Майбутність покаже, чи й такий спосіб комунікації української науки з чужинним науковим світом виправдає себе, хоч уже зараз після появи "Proceedings", — як довідуємося, наспіли перші вже листи зацікавлених чужинних вчених, які шукають контакту з поодинокими авторами.

Мимо роздріленої т е м а т и к и збірника, вдумчивий читач помітить його внутрішню пов'язаність і послідовність.

Слід теж відмітити совісну працю над англійським перекладом, який вірно і ясно передає думки українських авторів, та що найважніше вдячним треба бути за особливу дбайливість за правильність термінології.

На майбутнє дозволимо собі звернути до редакцій наступних випусків два побажання: Перше, щоби для належної вартости таких сконденсованих скорочень та їх, так би мовити, рівности, дотримуватися в подаванні авторами таких скорочень і їх редакції деяких основних змістових правил: 1. Найважніше, щоб в змісті скорочення були виразно з'ясовані тези автора. 2. Стан дотогочасних дослідів проблеми й відклики на головних учасників досліду. 3. Щоби ясні були власні висновки й заключення автора.

Друга завважа, яка на підставі цього першого випуску насуває побажання: щоби, або не містити зовсім самих припадкових прізвищ учасників дискусії, чи навіть короткі їх, бува й „нефахові" завваги, чи повторення того, що вже автор висловив, — або, як уже подавати хід дискусії, то хіба таку, що обґрунтовано оспорює висновки автора, позитивно доповнює його — словом якщо вносить щось „до речі".

(Кінець)

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ И ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА!

Бразилія вимагає рівности з Злученими Державами

Ріо де Жанейро. — Хоао Невес да Фонтура, міністер закордонних справ Бразилії, заявив, що Злучені Держави не можуть дальше бути певними, що бразилійський нарід буде підтримувати Америку серед безупинної аґітації комуністів проти Злучених Держав. Тому він дораджує, щоб Бразилію вважати за собі рівну, якщо Америка хоче мати її підтримку. Цю заяву склав міністер в промові, виголошеній без приготування на обіді спільної бразилійсько - стейтської комісії економічного розвитку при нагоді святкування десятої річниці започаткування Інституту Міжамериканських Справ. Міністер твердить, що комуністична аґітація не переконала населення, одначе становить небезпеку тому, що в ній беруть участь передові діяльні люди. Тому, що в Злучених Державах заважує сила прилюдної опінії, треба теж звертати увагу на настрої населення в Бразилії, де уряд вийшов з волі народу, пригадував да Фонтура.

Труман про голяндський експорт до Польщі

Вашингтон. — На підставі зарядження президента Трумана, ЗДА не припинять своєї помочі Голяндії, хоч вона формально порушила принципи співпраці західніх держав. Голяндія, що отримує від ЗДА значну допомогу в військовій та економічній ділянках, минулого місяця вислала до Польщі вантаж вартістю 300,000 долярів. Вантаж цей складався з знаряддя для верчення нафтових шиб, себто з матеріялів, експорт яких до Совєтів стриманий. Президент пояснив своє зарядження тим, що Голяндія багато спричинилась для військової відбудови Европи, а тому поміч цій країні згідна з життєвими інтересами ЗДА. Крім того, як вияснив президент, голяндсько-польський договір про доставу для Польщі інструментів для верчення, був підписаний ще в 1949 році й теперішній експорт це кінцевий вантаж давнього договору. Голяндські достави були так малі, в порівнянні до потреб совєтського бльоку, що вони не могли там помітно заважити на скріпленні видобування нафти. Саме так оправдувались поляндські чинники на своєчасно висунені застереження з боку ЗДА.

Економічні відносини причиною в'язничних заворушень

Вашингтон. — Директор федеральних в'язниць Джеймс В. Беннет висказує переконання, що причини найновіших заворушень по тюрмах треба шукати в економічних відносинах. Тобто, що в наслідок недостачі фондів, в'язні дістають менше харчів. Приділи призначувані на утримування в'язниць робляться звичайно в річних бюджетах, отже рік, або й більше наперед, на підставі тогочасних відносин і цін харчів та інших потреб, а коли приходить час на їх використання, тоді помітно інфляцію, а з цим і дорожнечу. Крім того в тюрмах завжди повно вибухових темпераментів, а це заразливе, бо переноситься з однієї тюрми в іншу, як це показується на прикладах у стейтах Мішіґен і Ню Джерзі. Коли його запитали репортери, чи комунізм має щось до діла в останніх заворушеннях, Беннет заявив, що нема підстави так думати, бо більшість в'язнів комуністів відсиджують кару в федеральних тюрмах, а жодна така федеральна установа не брала участи в заворушеннях. До неспокоїв причиняється в значній мірі брак затруднення для в'язнів, бо не легко придумати програму праці для арештантів — каже директор.

Президент відпекується наміру захопити пресу

Вашингтон. — Під час пресової конференції, през. Труман сильно обороняв себе від закиду, наче б він хотів захопити пресу на такий лад, як захопив сталеву промисловість. Він признав, що захопив сталівні, щоб забезпечити безупинну продукцію, одначе йому не прийшло навіть на думку, щоб перебирати пресу й радієві станції хоч би тому, що він не знає, як можна ці обі ділянки вести. На дальші запити кореспондентів, Труман потвердив, що він має повновласті п е р е б р а т и під контролю уряду багато підприємств, одначе це сталось би тоді, коли б виявилась необхідність. Під теперішню пору він не може знати, що він мав би перебрати під керівництво. Він пригадав, що колишні президенти, як Джеферсон, Линколн, Полк, Тайлер і Франклін Рузвелт користали з таких повновластей і це не пошкодило країні, отже й він мусить пристосуватись до потреб часу, казав Труман.

На Народний Фонд на 1951 Рік Зложили:

(ЛИСТА ч. 45 — по день 27. лютого 1952.)

НЮ ЙОРК:

(Продовження)

Рачестер: По $10: Петро Фута (1952 р.), Панталеймон Левко, Наталія Матусяк, Іван Мурин, Михайло Сніґур, Іван Шевчук, Константин Шевчук, Микола Жеруха, Петро Лихошерстів; по $20: Петро Твердохліб, Церковний хор Укр. Прав. Церкви з коляди на сиріт в Европі. На коляду жертвували: Шереліс $20; по $10: Іван Маніц, Дмитро Матковський, Михайло Пукіш, д-р С. Г. Суковаченко; Л. Б. $6; по $5: Роман Чорнобіль, Андрій Гора, Анна Пічак, Роман Пристай, Т-во „Січ", Константин Шевчук, Українсько-Американський Клюб; по $4: М. Дворський, М. Кость, І. Теребушка, В. Воронюк; по $3: І. Цимбалістий, А. Фолюсевич, М. Гереґа, П. Гарріс, П. Гордій, І. Клодзінський, А. Коба, М. Малинівський, д-р Онуфрик, М. Пічак, І. Петрик, інж. В. Приймак, К. Смеречинський, д-р Жовнірович І.; по $2.50: Елисавета, Д. Миґа; по $2: Андрусів, Л. Бах, М. Білоус, А. Бойко, В. Буда, П. Бучинський, І. Булавинець, А. О. Харамбура, Холєвчук, Д. Хоптяк, А. Чемарнік, Чорнописний, В. Дорофей, К. Дига, С. Фещишин, Е.Ґерула, М. Гузоватий, Р. Гладук, М. Гливський, К. Гнатів, К. Гнатів, О. Гринюк, П. Яковина, М. Єйна, І. Качмар, М. Костюк, І. Крамарчук, І. Крамарчук, о. Куціль, М. Кулик, А. Курман, Д. Квасниця, М. Лялька, С. Лебедик, П. Левко, О. Любас, інж. Я. Матковський, М. Матусяк, С. Меляневич, І. Негребецький, О. Мороз, С. Окрепкий, Т. Павлічко, П. Пюрко, Я. Погорецький, С. Петрак, В. Пилишенко, Руснак, М. Скрильник, Д. Слупський, М. Снилик, К. Сорохтей П. Струтинський, інж. Р. Щуровський, Шеремета, П. і З. Шевчук, І. Швець, В. Тарнавський, М. Тіцький, П. Твердохліб, Туран, Украін. Вест. Клюб, С. Васьків, В. Велітович, М. Воляк, І. Вирста; по $1:50 В. Матічин, Й. Свистун; по $1: В. Бабій, М. Бабюк, Д. Бандура, І. Бандура, Ю. Балацький, М. Вілозір, С. Водик. К. Бойко, І. Бутенко, В. Цюха, Н. Червінський, Д. Дацків, І. Деркач, М. Дутка, Т. Фалат, С. Франчук, Д. Горбусь, В. Господар, П. Гринів, М. Гутченко, Р. Івасів, М. Єйна, Ю. Юрків, Т. Качала, В. Каліцінський, М. Кавин, Е. Кенаді, А. Кисіль, Кордунський, М. Король, Ф. Коваль, П. Кушлик, І. Кушнір, В. Леник, інж. Левицький, М. Лотоцький, Р. Лущишин, М. Лилак, Ф. Литвиненко, М. Марущак, О. Матіїв, А. Мельник, Д. Мельник, М. Мостовий, Ф. Озарів, Р. Павлічко, І. Пічак, М. Перчик, М. Петрів, С. Петришин, В. Петришин, І. Піонка, В. Попович, П. Псюк, С. Саламаха, М. Сулима, Н. Шанківський, І. Шеремета, І. Шурин, І. Тикіш, М. Вархола, С. Ващук, Д. Висоцький, Я. Виткович, Ю. Заячук, А. Жгута, С. Зобнів.

Степлетон: Іван Ґеба $10.

Ютика: По $10: о. Святослав Харіщак, Віра Герец, Зоя Герец, Борис Лобащук, д-р Ярослав Рожанковський, Роман Тишовницький; по $5: Василь Гнений, Валерія Потапова, „Провидіння" (208 Від.); Коляда: Василь Рабарський $5; П. Ковальчук $3; по $2: о. Н. Харіщак, Хойнацький, інж. Б. Чайківський, М. Дацковський, Т. Гринів, Я. Яцківський, Л. Кокодинський, М. Козак, М. Козировський, Ф. Літинський, С. Мельник, Ю. Паробій, О. І. Прокопович, І. Самоха, І. Сороковський, С. Стецура, М. Сидорів, А. Шанайда, Г. Шміґель, С. Тесак, В. Запаранюк, І. Чорний $1:50; по $1: Г. Андроняк, З. Боднарчук, Т. Боґдан, О. Холява, С. Цибух. Д.В. (нечитко), М. Драґош, В. Драґош, І. Дуб, М Дубач, о. С. Дурбак, Д. Федів, Я. Федів, Е. Ґреґа, В. Гайдук, А. Герец, В. Гнатів, В. Гнений, О. Гошовський, В. Івасів, д-р Є. Єршівська, О. Єршівський, М. Єршівський, К. (нечитке), Василь, П. Карвацька, Б. Кізин, М. Клюфас, М. Коханець, І. Коломиєць, В. Корондій, М. Косар, О. Коваль, Б. Козловський, І. Куценда, В. Кунович, Ю. Кушнір, Д. Куриленко, Б. Лобащук, П. Ликтей, М. Міхновський, М. Музичка, М. Николайчук, О.О., М. Пітка, П. Присяжний, Р.Г. (нечитке), Я. Рабій, А. Рішай, Рожанковська, С. Рожанковський, П. Рузьмин, В. Семенець, А. Сливар, П. Суровий, І. Тарнавський, Л. Тодор, О. Томич, В. Топольницький, Р. Тишовницький, В. Величко, В. Віґак, І. Запаранюк, О. Журба, К. Войтович; дрібними $4.50.

Вудсайд: Василь Баран $15.

ОГАЙО:

Клівленд: По $10: Йосиф Копистинський, Дамян Ліщинський, Теодат Школьник.

Лейквуд: Петро Данилевич $10.

Нютон Фоллс: Стефан Білик $5.

Йонґставн: Степан Тарнавський $20 (1952 р.), Михайло Копчак $8.

ПЕНСИЛВЕНІЯ:

Алтуна: Ф. Сеньків на коляду $1.

Бетлегем: Михайло Врус $10 (1952 р.).

Клифтон Гайтс: Роза Мандзік $10 (1952 р.).

Форт Сіті: Михайло Луківський $25.

Геверфорд: Іван Караван $50 і на коляду $10; коляда по $5: Теофіль Шашковський, Василь Зелик; В. Горбовий $2.50; по $2: Ю. Дикан, Т. Гаврилів, І. Раб, В. Романець.

Лічбурґ: Тео Ковалюк $10.

Монт Кармел: о. Володимир Пашковський $10.

Филаделфія: Володимир Ґалан $20; по $10: Орест Адамчук, Петро Андрусів, Катерина Демчук, Іван Гоц, Богдан Копитко, Йосиф Копитко, д-р Андрій Лемішка, Михайло Романюк, Мирон Саґатий, Мирон Заліпський; Дмитро Меліш $5.

Феніксвил: Петро Гундер $10; по $5: Василь Цекот, Андрій Шичак.

Скрентон: Юрій Ковпак $10.

Ст. Клер: П. Лесик $1.

Савдертон: Василь Савка $10.

Вейн: Семен і Александер Чалишев $20; К. Масалітін $3; М. Магуник $2.

ТЕКСАС:

Відерфорд: Роман Катрич $25 (1951 1952 р.р.) і $5 на коляду.

ВИСКАНЗИН:

Милвокі: По $10: Дмитро Бездітний, Матвій Чехівський, Константин Гарасимів, Гаврило Кондратів, Григорій Клименко, Михайло Мартинюк, Євген Нарушевич, Ярослав Омельський, Данило Паламаренко, Петро Пархоменко, Марія Павляк, Володимир Семко, о. П. Фалько $5.

Расин: Александер Довбня $10.

Велворт: М. Григоренко $3; В. Шевченко $2; по $1: Г. Таранець, В. Таранець.

ПОПРАВКИ:

Ню Йорк: Хор „Боян" коляда $10.

Рачестер: Лялка Михайло $10 на 1952 р., а не як було подано на 1951.

Вілкс Барре, Па.: На Народний Фонд зложили по $10: Петро Герман і Микола Мархевко; Катерина Лукач $5 (в попередньому виказу були помилки).

В листі ч. 42 було подано: Дмитро Хоркавий, а має бути: Павло Хоркавий $5.

Національний Даток пересилайте:

Ukrainian Congress Committe of America,
New York 7, N. Y.

ТАРЗАН, ч. 2818. Надходить сторожа.

Легко несучи важкий кружок, Тарзан ішов перед Хірамом до таємного коридору. Він непомильно скеровував свої кроки через лябіринт, минаючи кістяк пантери, в в склепистий коридор.

„Коридор на вулицю" — миморив Хірам. „Це не може бути далеко. Ми не могли минути його".

Вздовж коридору доносився стукіт недалеких ніг та численні голоси". „На Будду!" — закричав Хірам. „Сторожа!"